

GP TRÄFFAR BO ROTHSTEIN

Bild: BJÖRN OLSSON

Bo Rothstein om...

...krisen inom socialdemokratin:

"En orsak till dagens problem är att partiet övergett den generella välfärdspolitik. All politik som riktar sig till speciella grupper leder till att en majoritet vänder sig mot den."

...Carema-skandalen:

"Den kom knappast som en överraskning. Redan i början av 90-talet varnade forskare för att låta vinstdrivna företag utföra offentliga tjänster som inte i första hand bygger på effektivitet. Det är stor skillnad mellan sophämtning och äldreomsorg."

...fri forskning:

"Tyvärr görs många försök att styra den. Det som hänt senast inom SNS är beklagligt, en black-out som fått mig att placera studieförbundet 'i karantän'. Den demokratirapport som jag och mina kolleger skulle ha haft klar i maj är lagd på is."

...bloggande:

"Jag varken bloggar eller twittrar. Men det beror mest på att jag varken har tid eller tillräckligt mycket 'tyck'. Jag vill absolut inte kritisera de forskarkolleger som är aktiva i de sociala medierna."

...Kuba:

"När jag var ung trodde vi mycket på Kuba och det är därför en stor besvikelse att landet aldrig har utvecklats till demokrati. Jag lyssnar gärna på musik från Kuba eller Västafrika."

Med makt att forska

Bo Rothstein är Göteborgsprofessorn som leder det största samhällsvetenskapliga EU-projektet någonsin. För honom är korruption en fråga om liv och död.

–Fyra av fem barn som dör av malaria i Tanzania skulle ha överlevt om inte landet varit så genomsyrat av korruption. Där finns moderna sjukhus och bra läkemedel, men antingen jobbar sjukvårdspersonalen svart någon annanstans eller också har de sålt medicinerna dyrt.

Exemplet illustrerar tydligt varför Bo Rothstein brinner så för forskningen om korruption. Han är övertygad om att en lång rad problem som har med mänskligt välbefinnande att göra – brist på jämlikhet, svag ekonomisk tillväxt, miljöproblem, barnadödlighet – beror på att man inte kan lita på att de offentliga institutionerna fungerar som de ska.

– Men det är helt fel att beskriva korruption som ett u-landsproblem. Det går inte heller att säga att en väl utvecklad demokrati är skydd mot korruption, betonar Bo Rothstein.

Han tar Grekland och Italien som nästa exempel. Trots att demokratin en gång föddes här, är dessa båda län-

der i dag mer korrupta än flera afrikanska stater. Många menar rentav att den europeiska skuldskrisen har sin grund i den korruption som genomsyrar stora delar av Sydeuropa.

– Problemet där är folks förväntningar. Varför skulle en grekisk läkare avstå från några hundra euro "under bordet" för en operation när alla hans kolleger tar emot extrapengar och hans patienter dessutom är inställda på att betala?

BO ROTHSTEIN PÅPEKAR att korruption globalt sett är ett nor-

Bo Rothstein

Född: 12 juni 1954 i Malmö

Bor: i lägenhet vid Vasaplatsen

Familj: gift med Ann-Christin, två vuxna barn, ett barnbarn

Gör: professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet

Aktuell: som forskningsledare för EU-projektet Anticorrp

maltillstånd. Tre fjärdedelar av världens befolkning lever i länder som är mer eller mindre korrupta. Och ingen vet riktigt säkert varför nästan bara de skandinaviska länderna, Kanada, Australien och Nya Zeeland tillhör undantagen.

– Märkligt nog saknas forskning på området. Fram till slutet av 90-talet var korruption en icke-fråga bland forskare. Det fanns till och med många som då tyckte att en viss form av korruption kunde vara bra som "smörjmedel" i ett samhälle.

I DAG ÄR intresset desto större. Bo Rothstein berättar att såväl FN som Världsbanken och flera internationella biståndsorganisationer lyft frågan.

Och EU:s engagemang märks tydligt genom de åtta miljoner euro (drygt 70 miljoner kronor) som nu satsas på forskningen. Sammanlagt ingår mer än 60 forskare vid 22 institutioner i 16 länder i Anticorrp,

"Eller kanske är det så att kvinnor inte bara är mindre kriminella utan också mindre korrupta än män"

projektet som leds från Göteborg.

– Syftet är att minska korruptionen inom EU och vårt uppdrag är att hitta verktygen. Vad vi redan vet är att ökad jämställdhet leder till mindre korruption, förmodligen för att ett jämställt samhälle också uppfattas som opartiskt.

– Eller kanske är det så att kvinnor inte bara är mindre kriminella utan också mindre korrupta än män, fun-derar Bo Rothstein.

Vad har då korruptionsforskaren att säga om mutskandalerna i Göteborg?

– Jämfört med vad som sker i andra delar av världen är det som hänt här ingen jätteaffär. Men ändå står mycket på spel. Om synen på det offentliga tippar över från tillit till misstro är det väldigt svårt att återfå förtroendet.

Vad som förvånar Bo Rothstein mest är att ansvariga politiker kommit så lätt undan. Han menar att det politiska beslut som fattades i början av 2000-talet om att kommunala bolag inte behövde följa lagen om offentlig upphandling sannolikt haft mycket stor betydelse för vad som sedan hänt.

– Beslutet var kanske inte fel av konkurrensskäl, men att samtidigt helt avstå från insyn och kontroll... det var att be om problem, säger Bo Rothstein.

ANNE JOHANSSON

031-62 42 10 anne.johansson@gp.se